

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto Rico, 4.—Extranger, 5

ARRIBADA DE LA «GROSSA» (per M. MOLINÉ).

—¡Ay ay! ¿Que no 's queda á Barcelona?

—No, filla: aquest ajuntament que tens, aviat se 'm xuclaria. Me 'n vaig á Manresa.

CRONICA

Diu un ditxo de la terra: «Qui no pot llepar ensaliva.»

Aixó es lo que fá tothom ab la ditxosa rifa de Nadal. Avants del sorteig moltes ilusions, molts càlculs de color de rosa respecte á la inversió que podrà donarse al gros capital que se 'ns ha de ficar á casa per la porta gran.... Perque aixó sí qu' es veritat, no hi ha qui no esperi treure la grossa: si no tingués aqueixa esperansa ja no compraria bitllet.

Arriba per fi 'l gran día. A Madrid fan rodá 'l bombo, y Espanya entera posa tots els cinch sentits en lo vol dels números que entrexocan al arremolinarse moguts per la má de un pobre hospiciario. Un d' ells troba 'l forat de sortida á l' hora oportuna: es l' aixerit, el desitjat, el talisman de la sort.

Una veu canta: 52,761. Un' altra veu respon: la primera sort. Y en lo mateix instant els que saben com s' ha efectuat la sembrada dels tentadors bitllets fan saber á tothom que la grossa ha caygut á Barcelona.

Els fils del telégrafo y del teléfono vibran presurosos escampan la nova fins als últims confins de la Península: las imprentas treballan adelaradas, y als pochos instants s' escampa pels carrers la gran noticia. Centenars de xicots la proclaman oferint als transeunts un tros de paper imprés, al crit de:—Els números de la Lotería, ab la primera á Barcelona!

Davant de tanta llestesa y precisió, encare hi haurá qui diga qu' Espanya es un poble ensopit y refractari á la febre de l' activitat. ¡Mentida!... Veniulo á contemplar quan juga á la rifa y veureu com se desperta.

—¡La primera á Barcelona!...

No hi ha barceloní, entre 'ls poseedors dels 9,422 bitllets aquí despatxats, qu' en los primers instants no 's cregui ser el favorecut. Mes prompte vé 'l desengany, el trist convenciment de que son infinitament més els que somían las truytas que 'ls que se las menján.

Qualsevol al experimentar semblant decepció cauria en basca ó 's tancaríá á casa séva per no recordarse may mes de la *rifada*. Donchs, res d' aixó: per l' inmensa majoria dels jugadors, ja que llepar no han pogut arriba l' hora d' ensalivar. La farúm de la sort els atrau, com l' olor del formatje á las ratas, com l' *odor di femina* als mascles. «Qui no pot llepar, ensaliva.» «Qui no pot paladejar, ensuma.»

•••

¿Qui se l' ha enduta? ¿Qui la disfrutará?

Corrioladas de curiosos acuden á l' administració ahont ha sigut despatxat l' afortunat bitllet. Se diría que aquella casa de las vidrieras, ab cartelons y llistas de números per tot adorno, s' ha transformat en un santuari miraculós. Allá hi van els devots de la sort, els admiradors del prodigi de la rifa que en un tancar y obrir d' ulls pot transformar en rich á un miserable; allá hi acuden en professó, en jubileu, com si al presentars'hi tinguessen guanyada indulgencia plenaria.

La mestressa de l' administració del carrer de la Llibreteria, estava tan marejada pel trahut de la gent, que 's decidí á tancar la botiga.

—Permétim que li diga, senyora: aixó no 's fá. Quan s' ha tingut la sort de repartir una fortuna, es necessari aguantar totas las molestias de la gloria. Miri sino á Toledo ahont hi va caure 'l sisé premi: l' amo de l' administració que va despatxar lo bitllet fins va permetre que li dediquessim una serenata.

Un públich tan altruista que aixís se preocupa

per la sort agena ¿mereix que li tirin la porta pels nassos? ¡May de la vida!

Mirin, algunas horas després com s' arrebatá 'ls periódichs de la nit, sempre á la pista dels que han tret la grossa.

La primera impressió sigué molt falaguera: dos coristas de *Eldorado*, Fulana y Sotana hi tenían un duro cada una. Sis mil naps per barba.... De segur que son las mes guapas del coro... No 'n tindrán pochos de pretendents.

Al poch rato va saberse que lo de las coristas era una guasa. Lo cert y positiu es que vuit decims del bitllet premiat no 's trobavan á Barcelona, sino á Manresa.

Escoltém ara á un erudit que porta anotat lo destí de tots els premis grossos, á partir del any '70.

—Avants la sort s' havia aficionat á Barcelona. La grossa del any '70 y la del any '71 vingueren aquí: tres anys després, ó siga 'l '74 tornavam á treurela y al any següent repetíam. Després de reposar quatre anys ens visitava de nou el '79, y tres anys després, ó siga 'l '82 ens feya l' última visita. Setze anys han transcorregut desde llavoras sense que li vejessem ni la sombra. Y avuy que 's presenta de nou, teniu, 'ns fá una babarota y se 'n va á Manresa, á la barbería del Sr. Casasayas á ferse afeytar.

Aquest Sr. Casasayas, modest barber del barri treballador de las Escodinas s' ha fet l' home del día. No es aquesta la primera vegada que treu: casi cada any n' arreplegava alguna de petita, y quan no altra cosa, un reintegro. Pero avuy la vareta de la fortuna l' ha tocat de plé á plé. Si de alguna cosa ha de arrepentirse es de no haverse quedat ab tot el bitllet, quan va adquirir els vuit décims. ¡Quina pega!

Repartits los 480,000 duros entre 'ls seus parroquians, estich segur que 'l dissapte no va afeytarse ringú. Havent tret la grossa es molt perillós fer corre la navaja sobre la galta de un parroquiá que l' ha tret també. Els nervis donan estiragassadas, y un tall aviat es fet.

Además que 'l Sr. Casasayas está ben bé en lo cas de dils'hi:—No cal pas que 'us afeytéu: deixéu que 'us lluheixi 'l pel.

Els partícipes de la sort son tots gent treballadora. Hi ha entre ells obrers de las fábricas de 'n Serra y Bertrand y de 'n Gallifa, que ara 's posarán els ossos á lloch, compensantse ab los fruyts de la rifa, dels amarchs fruyts de la *huelga* del any passat. Hi ha además treballadors de la terra, qu' en plé hivern quan la terra dorm han tingut la millor cullita.

Manresans son tots y aixó 'ls valdrá. No farán ells com els andalousos que s' ho gastarian per beure y fer tabola. El manresá te fama á Catalunya d' agarrat, económich y treballador. Si se 'n saben valdre com es de creure, la millor rifa la treuran el día que dongan fructuosa aplicació á las sumas que la sort posa á las sevas mans.

•••

Pero ¿y 'ls altres dos décims?

Durant alguns días va buscarse 'l séu *paradero*; pero inútilment. Per últim una correspondencia de Cervera va fernos saber que l' advocat de aquella població, D. Ramón Llobet, ne tenía un.

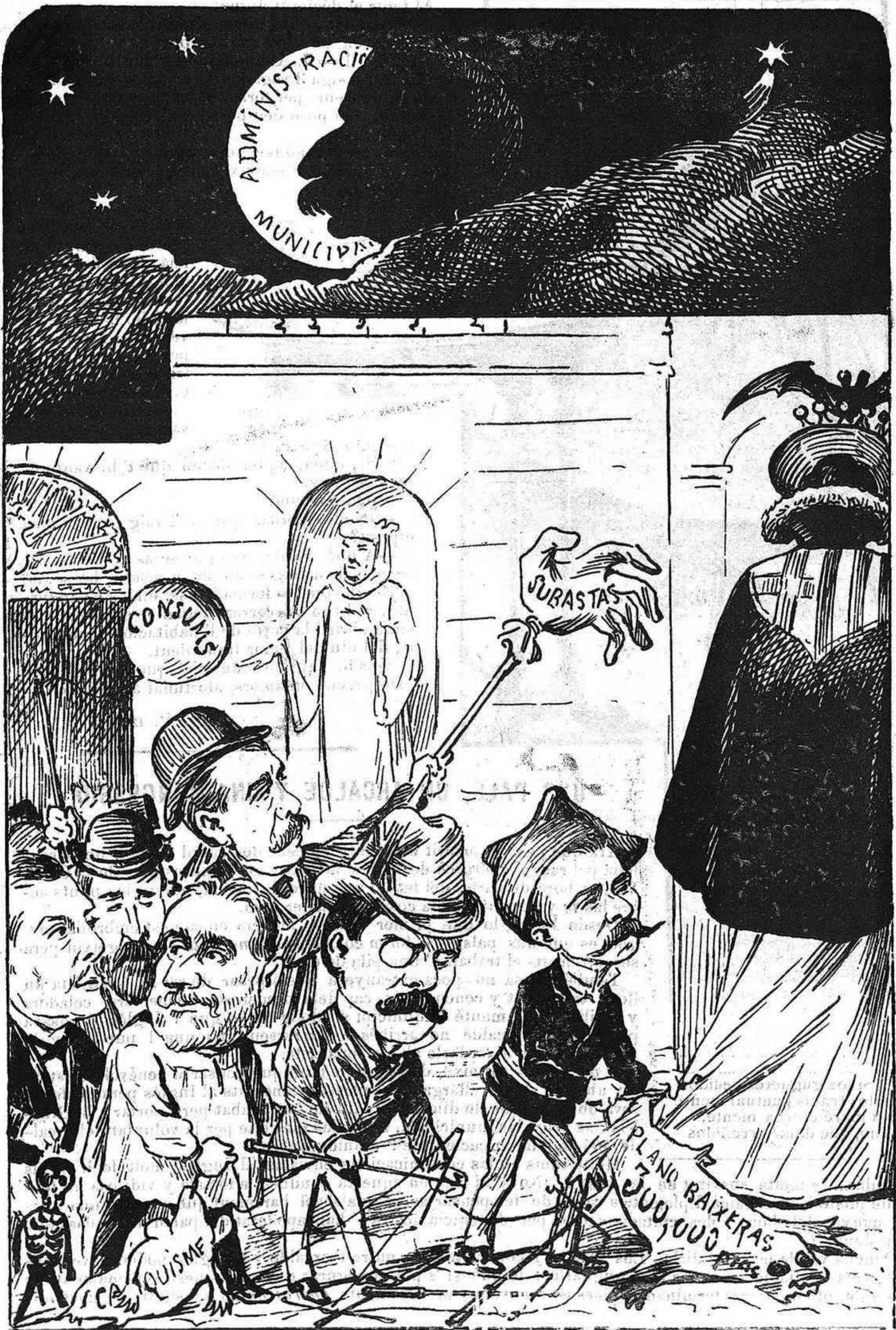
Vuit á Manresa y un á Cervera, nou que van pendre bitllet per la línea del Nort, fugint de Barcelona.

Pero ¿y l' últim ahont es?

Aquest suposan qu' es l' únich que s' ha quedat aquí. Real ó imaginari 's conta un fet que tanca una amena llissó de psicología.

Se assegura que va comprarlo un fabricant, de un

LA IGNOCENTA BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura
Els governan, ells disposan
y al teu darrera enganxats,

cada un y tots plegats
de quin modo te la posan!

una comedia, ab la qual entre uns y altres s' han burlat de Barcelona, de la ley, del ministre y de tot lo que podía contrariar los seus propòsits.

¿Probas de lo que dihém? Aném á donarlas.

En primer lloch, hi ha que fer constar que 'l ministre de Foment, segons lo text de la concessió, no ha autorisat may al Inglés pera fer passar lo tranvía pel centro del carrer de las Corts. L' intenció del ministre es que las vías se colokin en los dos carrers laterals del passeig.

Vegis, si no, lo que diu la condició 2.ª de la real ordre:

«El hilo aéreo de tracción habrá de establecerse sobre sólidos postes metálicos ó sobre ménsulas de fundición... fuertemente empotradas en las fachadas de las casas cuyos propietarios lo consientan...»

Es á dir: el tranvía ha d' anar pels costats. El fils' apoyará sobre ménsulas clavadas en las casas; pero si 'ls propietaris se negan á deixar colocar aquestas ménsulas, llavors s' acudirá als postes metálichs.

No pot ser mes clar. Perque, si 'l ministre hagués cregut que las vías s' havían de situar en el centro del passeig ¿á qué hauría anat á parlar de *ménsulas empotradas en las fachadas de los edificios cuyos propietarios lo permitán?* ¿Quín es l' edifici de la Gran-Via que pot sostenir ménsulas, passant las vías per l' avinguda central?

Tením, donchs, que l' establiment actual del tranvía del carrer de las Corts es una ilegalitat com una casa, tolerada per l' Ajuntament, que no podía ignorarla, y comesa sens dupte pera preparar la comedia quals primers actes s' están representant actualment.

Perque, ja que l' Inglés remena tant la ley y aparenta respectarla ab tanta devoció ¿qué mes senzill pel Ajuntament, al suscitar-se la qüestió dels pals, que plantarli la ley pels bigotis y demostrarli que pel *centro* del carrer de las Corts el ministre no hi vol no tan solzament pals, sino ni pals ni vías?

¿Per qué no ho va fer? Perque probablement no convenia á las sevas ingeniosas combinacions. Era de mes efecte y mes teatral dictar or-

dres *enérgicas*, senyalar plassos de goma elástica y emplear las brigadas municipals en moixigangas ridiculas sufragadas pacientment per la ciutat.

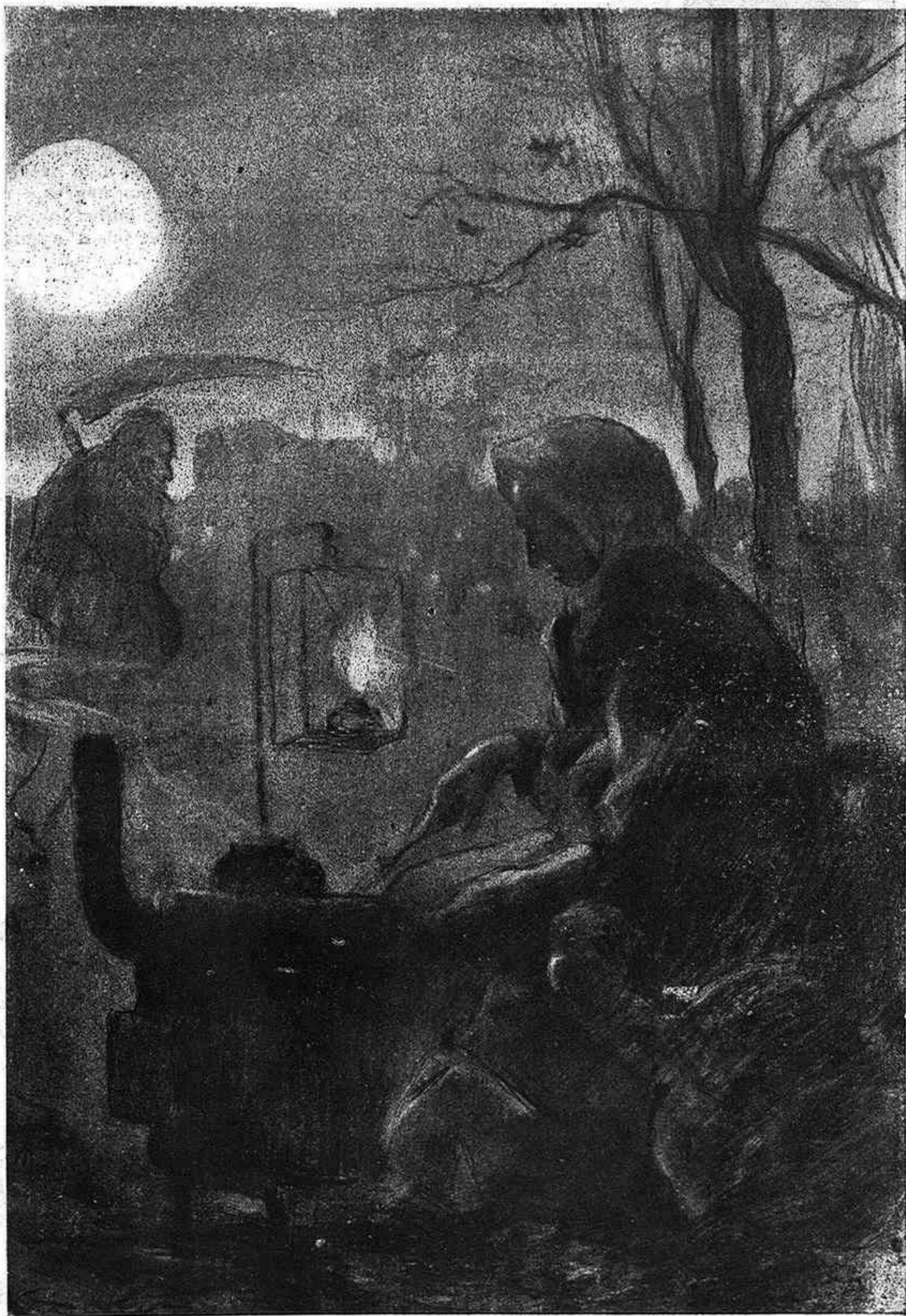
Lo segon acte del saynete encare es mes divertit que 'l primer.

Posat l' arcalde á fer soroll perque 'l públich, encantat ab la seva energia, no s' adongués del llo que 's porta entre mans, agitá la caixa dels trons y *designó á dos letrados para que informen si procede ó no elevar recurso contra la real orden autorizando á la Compañía de tranvías para el cambio de motor....*

¿Volen broma mes homérica?

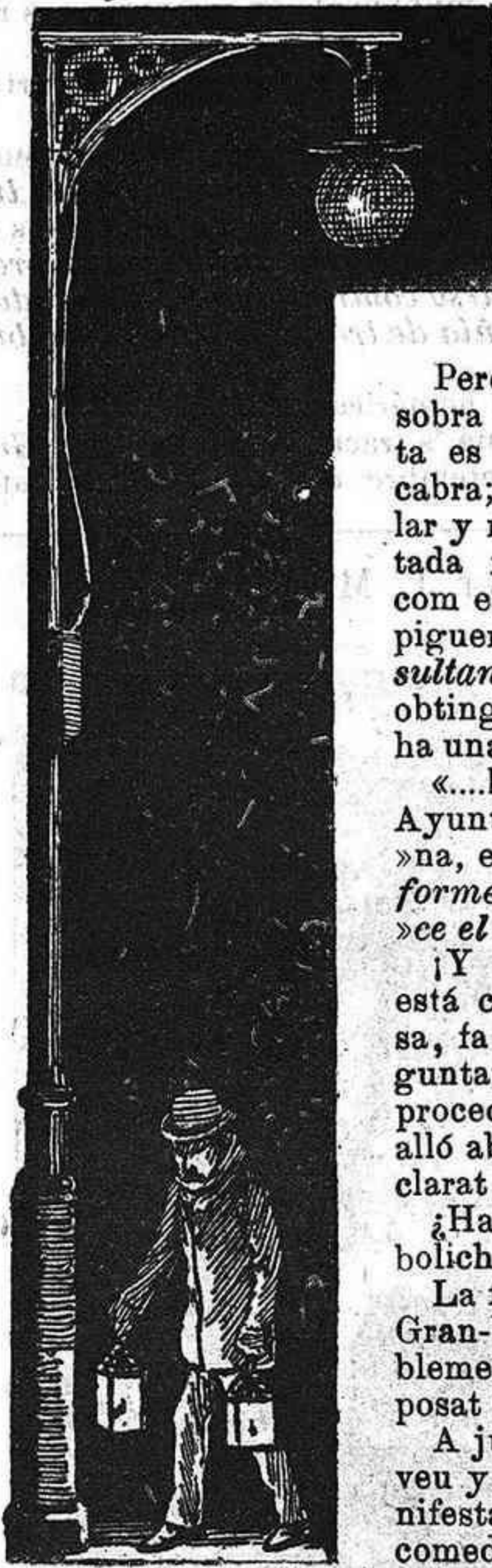
La real ordre de que 's tracta 's publicá en la *Gaceta* á darrers del Setembre últim: fa per lo tant

L' ULTIMA CASTANYA (per J. MIR).

—¡Sort que l' any vinent ja n' hi haurá de novas!

LA ILUMINACIÓ DE LA PLASSA REAL

uns tres mesos que l'arcalde ha d' estar enterat del seu contingut.

¿Per qué fins ara no se li ocorre consultar á dos lletrats per veure si procedeix apelar contra ella?

Perque l'arcalde sab de sobra que aquesta consulta es una burla casi macabra; perque may pot apelar y recorre contra la citada real ordre un home com ell que massa deu sapiguer qu' en lo tercer *resultando* de la concessió obtinguda per l' Inglés hi ha unas ratllas que diuen: «...habiéndose oído al Ayuntamiento de Barcelona, el que dijo estar conforme con que se autorice el cambio de motor...»

¿Y un Ajuntament qu' está conforme ab una cosa, fa la ceremonia de preguntar á dos lletrats si procedeix recorre contra alló ab que avants ha declarat estar conforme!...

¿Han vist en la vida embolich mes monstruós? La farsa dels pals de la Gran-Vía acabarà probablement tal com s' han proposat los que la dirigeixen.

A judicar per lo que s' veu y per lo qu' hem manifestat, l' argument de la comedia es aquest:

—Lo legal se-

—Ja 'ls dich jo qu' es un mareig; ría que las vías com més *llum*, menos m' hi veig, passessin pels ca-

rrers laterals, pero com aixó resultaría car y treballós, tú, inglés, posarás els pals al mitj. ¿Que 'l públich calla? Millor que millor, mes barato y menos feyna. ¿Que crida y protesta? Vinch jo, 't faig arrencar els pals, y en cástich de la teva osadía t' obligo á colocarlos á las voras dels arbres, *sense tocar las vías del centro*, qu' es lo que 's tractava de demostrar. D' aquesta manera tú fas lo teu fet, lo públich aplaudeix la meva *energía*, jo 'm converteixo en un Fivaller... y *tutti contenti*.—

¿Veritat que l' idea es piramidalment *morri-cotuda*?

A. MARCH.

EL MEU PESSEBRE

Cad' any faig pessebre á casa, ¡cad' any!
Si un jorn el véjessen, dirían:—¡qu' es estrany!....
¿Saben que en els altres hi ha blancas casetas y boscos espessos, ahont las cabretas pasturan saltant?

¿Saben que en els altres, fet de plata fina hi ha un riuet alegre d' aygua cristallina qu' atravessa 'ls camps?...

Donchs en mon pessebre—es diferent tot: las casas son negres,—negres com mon cor; el bosch es ombrivol,—ombrivol y sol; el riu no es pas d' aygua,—de sanch té color....

¿Saben que á n' els altres, entre la enramada, menudas gotetas de fresca rosada s' hi venhen brillar?

¿Saben que á n' els altres, dins le cova humida voltat de sos pares, s' hi veu, fent dormida á Jesús infant?...

Donchs en mon pessebre—es diferent tot: lo que en ell hi brilla—mas llágrimas son; la cova es deserta,—no més hi ha un bressol y á dintre s' hi ovira—el meu fillet mort....

Cad' any faig pessebre á casa, ¡cad' any!
si un jorn el vejessen, dirían:—¡qu' extrany!....

ANGEL MONTANYA.

AL VENIR LAS LLISTAS

Los que han tret.

LA LOTERÍA SOCIAL

Aquell que logra tení
per mullé á una real mossa,
sense sogra ni cusi
y es rica y bona á desdi,
aquell sí qu' ha tret la grossa.

El que una fortuna 'l tenta
y 's casa no més per xó
ab la que primé 's presenta,
aquell sí que s' acontenta
sols ab un premi majó.

El que ab la dona es felis
y diu que res necessita
per viure en un paradís,
aquest, tot pensant aixís
sols treu una sort petita.

Aquell jove un xich gallina
que sens moures del balcó
sempre parla ab la vehina
y li diu qu' es molt divina,
sols té una aproximació.

El que d' una noya honrada
pel carré 's posa al costat,
y al tocarli... l' arrecada
se 'n endú una clatellada,
aquell surt reintegrat.

Y en fi, 'l que per tot se veu,
que tenint la dona maca,
li ajudan á dú la creu,
aquest mestre sí que treu....
els quartos de la butxaca.

ANGEL RIUS VIDAL.

LA ETERNA IGNOCENTADA

Primers de Desembre.

L' ignocent compra un dècim de la Lotería de Nadal, y 's posa á fantasiar. Las sevas aspiracions ¡naturalment! van cap á la primera.

—¿Per qué no haig de treurela? Lo mateix deurá ser á l' urna 'l meu número que 'ls altres.

Qu' es difícil treure la grossa? Ja ho sé: tan difícil com fácil. Tot depen de que al sortir lo premi dels tres milions, el noy del Hospici de Madrid que canta 'ls números digui: ¡39,935!...

Es clar qu' es difícil; pero un ó altre ha de ser lo favorecut. ¿Per qué no ho ha de ser lo número que jo tinch?

Els que diuhen que la rifa es una bestiesa, no 'm negarán que treure 60 mil duros ab un sol dècim ha de ser una cosa molt bonica....

¡Ay!... 60 mil duros...
¡Quí sab, Mare de Deu!...

**

23 de Desembre. Han arribat las primeras noticias telegráficas. L' ignocent corre á enterársen.

—¿La primera acaba en 1? Malament!... Ja no pot ser lo meu número....

Encare que... la gent me fa riure. Tothom vol la primera. ¿Y la segona? ¿Y la tercera? ¿Y la quarta? ¿Y la quinta? ¿Que no significan res per ventura?

Me sembla que ab una d' aquestas que n' arreplegués ja podría estar content.

Ja ho crech!... Ab la segona 'm tocarían 40 mil duros; ab la tercera, 20 mil....

¡Deu n' hi doret!...

Veyám, veyám los premios mayores. Ja sento que 'ls cridan.

**

L' ignocent compra una última hora que conté vint ó trenta números, y al mitj del carrer s' atura á examinarlos.

—22 mil... 24 mil... 30 mil, el 15... sembla mentida un número tan baix!... 19 mil....

Vaja, el meu no hi es....

Es á dir no hi es.... Els premis d' importancia son una cinquantena... Aquí únicament n' hi ha vinticinch... ¿Per qué no há de ser entre 'ls altres que faltan?

Es veritat que las últimas de las grossas son no

LO QUE PORTA 'L VI

No 'm van dar res per la dècima, pero ja ho pagarán car: casi tot es aygua.

AL VENIR LAS LLISTAS

Cornet

Los que no han tret.

mes de vint mil pessetas; pero ¡tira peixet! sempre 'm tocarían quatre cents duros....

No, no: lo qu' es jo no 'm desanimo.

Som al vespre.

Los diaris publican una llista bastant complerta dels números premiats.

L'ignocent hi busca 'l seu.

—En la dels primers premis no hi es, está vist.... Deurá ser entre las sòrts petites. No mes son cinch cents duros, cinquanta per décim; pero arri poch ó molt.

Trenta y nou mil.... A veure, á veure!.... ¡Ay!....

¡Tampoch res?....

Francament, ab aquestas llistas no hi crech.

Fins que arribin las oficials no hi ha motíu per desconfiar. Se contan tantas cosas dels números dels diaris!....

Han arribat las llistas oficials.

L'ignocent s'apressura á examinarlas.

—¡Ni un céntim! ¡Ni 'l reintegro!.... ¡Malaguanyats diners!....

¡May mes! ¡May mes bitllets!.... Es una bestiesa aixó de la rifa....

L'ignocent se gira y á la porta de l'administració veu un lletrero que diu: *Sorteo de 31 Diciembre.* HAY DÉCIMOS Á 5 PESETAS.

—En fi.... ¡qué diable! Comprenne un. Si ab aquest no trech, no m'arrepengan mes, per anys que visqui.

MATIAS BONAFÉ.

EL MEU NADAL

Sense una nota—sense harmonia,
sense riallas—sense xampany,
y per companya—la Poesia,
goso la bona—festa de l'any.

Avuy com sempre—me proporciona
el goig qu' en somnis—se sol somniar,
avuy com sempre—ella es la dona
que á cau de orella—me ve á parlar.

Avuy els brindis—no 'm fan cap cosa,
plahers no envejo—tampoch festins;
mentres els altres—gosan la prosa,
el goig fruheixo—lo sento á dins.

Aquells que 'm planyin—en aquest día
no 'ls ambiciono—la seva sort;
¡que avuy no 'm falta—la Poesia!
¡que avuy jo goso—la vida al cor!

ESCOLAR.

LLIBRES

REPÍOS CLÁSICOS.—*Lucubraciones de crítica barata procedentes de un saldo de paliques* por ANTONIO ZOZAYA.—No hi ha espanyol lector de periódichs que no haja llegit alguna vegada una mostra de aquella crítica menuda, quisquillosa, de forma satírica quan no burlesca y generalment plena de mala intenció, que ofén sense corretjir y s'contenta cebantse exclusivament en los descuits, imperfeccions, incorreccions gramaticals y altrás fruslerias é insignificancias. Exercint aquest pedantesch ofici hi ha aquí á Espanya qui s'hi ha fet un nom.

Ben clarament el senyala l Sr. Zozaya en lo seu llibre. Y en proba de que l' exercici d' aquesta crítica á res condeheix, dedica tota l' obra (més de 200 planas) á cassar ri-

pis d' autors reputadíssims de totas las edats, no escapant-se ningú ni 'l mateix Cervantes. Y 'l lector tot admirant lo treball que suposa una recopilació tan nutrida y triada, no pot menos de ferse la següent reflexió:—Si 'ls homes més ilustres en lo cultiu de las lletras han tingut els seus entrebanchs ¡qué té d' extrany que tropessin els petits; els que escriuhen moltes vegadas sense pretensions y 'ls que de la crítica n' esperan y 'n necessitan mes que las fuetadas els bons concells!

Lo Sr. Zozaya posant en planta el sistema d' aquells crítichs petulants, y fentho, com realment hoha fet, ab perfecte coneixement de la literatura y ab molt bona sombra en los comentaris, torna pels furs de la rahó y 'l bon sentit, y dona als aficionats á un género que tal volta únicament aquí á Espanya es cultivat, una llistó ben merescuda.

Lo seu llibre, donchs, se recomana á tots els amants de las bellas lletras.

Altres llibres rebuts:

Nuestras colonias de Africa: Fernando Póo, Conisco, Annobón, Elobey y La costa de Guinea.—L' autor d' aquest folleto, D. Rafael Maria Labra, á pesar dels desastres que acaba de sufrir Espanya, s' mostra partidari convenut de l' expansió colonial del nostre país.

* * *Bort.*—Monólech dramátich en vers, original de R. Surinyach *Senties* (Surisenti).—Estrenat en lo teatret de la societat Gedeón la nit del 2 de octubre últim.

* * *La Chavala*—Zarzuela en un acto dividido en siete cuadros, original de José López Silva y Carlos Fernández Shaw, música del maestro Ruperto Chapi.

* * *L' Esperitisme práctic*—Pessa en un acte, escrita en prosa y en catalá del que ara s' parla, per E. Guillot Martínez. No consta que haja sigut representada.—Está impresa á Olot.

* * *La vetllada de Tot-sants*, passatemp en un acte y en prosa, original de J. M.ª Bernis, estrenat en lo Teatro Principal de Tortosa, la nit del 31 de octubre últim.

* * *La Baturrica*, monólogo en verso, original de J. Massagué Rocabert estrenat en lo Teatro Principal de Gracia la nit del 17 de abril del corrent any.

RATA SABIA.

PRINCIPAL

A benefici de la Srta. Caparó va estrenarse dimars un drama de costums vilanovesas (aixís ho deya el cartell) de D. J. Vidal y Bertrán, titulat: *Al peu de la reixa ó l' anell de prometatje.*

Es una producció que no s' distingeix pas per la seva originalitat ni pel seu vigor. L' acció es petita y poch variada: els personatjes se troban casi sempre en una situació idéntica y á pesar de tot las escenas son llarguissimas y 'ls actes no s' acaban may. Contribubeix á ferlos més pesats el diálech qu' es molt llis y sense color. Fins escribint el catalá corrent, el que ara s' parla, precisa condensar molt quan se destina al teatro, cosa que no solen tenir present els principiants, deixantse portar per la fuga de la ploma, al escriure en prosa. No saben entendre qu' en lo teatro la prosa es més difícil que 'l vers: á lo menós necessita més cástich.

L' obra, engiponada ab poca experiencia escénica, té 'ls cops d' efecte de rigor al final dels actes. El recurs del combregar del acte según se sembla com una gota d' aygua á un' altra, al que va emplear en *Tal farás tal trobarás* el Sr. Vidal y Valenciano, trenta anys enrera. Lo desenllás provocat per un jove enamorat rabiosament, que s' introduheix de nit y furtivament á la casa de la noya que 'l desdenya, y que després de matar de una punyalada al promés de aquesta s' suicida, va fer dir á un meu company de premsa:

—¡Mosca!.... si aquestas son las costums de Vilanova, no seré jo qui me 'n vagi á viure en aquella vila.

Afortunadament serán molt diferents que las que pinta 'l Sr. Vidal y Bertrán en lo seu drama.

LA NOTA DE LA SENMANA (Dibuix de MARIANO FOIX)

SANTA LOTERÍA, patrona dels espanyols.

En la execució s' distingiren de una manera notable la Srta. Caparó y 'l Sr. Rojas encarregat del paper de Josepet. Consti que diu molt bé y qu' está sempre en escena, perfectament possessionat del personatge que desempenya.

LICEO

Ab l' ópera de Bizet *I pescatori di perle*, va animarse 'l teatro. L' obra es una de las primeras que escrigué l' autor de *Carmen*. No arriba de bon tros á la altura de aquesta; pero deixa coneixer en molts fragments l' inspiració y l' art primorós del mestre cridat ja llavoras á ser una gloria del art líric francès.

Si l' acte tercer, qu' es el més fluix, correspongués á la importancia y á la bellesa del primer y 'l segón, *I pescatori di perle* seria una verdadera joya.

Els honors de la representació corresponen de dret á la tiple Sra. Pinkert y al tenor Sr. Bonci.

La Pinkert sapigué impregnar de poesia oriental y de misteri 'l personatge de Leila. Y en la part de cant feu maravellas de justesa y afinació. Impossible cantar millor la romansa del acte segon, aixís com el duo ab el tenor.

En Bonci tingué un éxit colossal y entusiasta. De la romansa del acte primer ne fa una delicia incomparable, gracies á la suavitat de matissos ab que l' interpreta y á l' espontánea emissió de una veu com la seva, tan ben timbrada y favorescuda ab un *fiato* portentós. Aqueixa romansa quedarà en lo recort dels filarmónichs com una de aquelles maravellas que sols poden oferir els artistes privilegiats.

En lo restant de l' ópera, ratllá també á una gran altura.

Lo baix Fochsso y 'l barítono Sottolana discrets en l' interpretació de sos respectius papers, si bé l' últim semblava qu' estés una mica escamat. ¡Té unas bromas tan pesadas el públich del Liceo!...

Els coros insegurs en algun passatge, recobraren l' equilibri y lograren atravesar el riu ab tota felicitat.

L' orquesta molt ben conduhida pel mestre Vehils (ab V senzilla, que res té que veure ab la W inglesa que figura en los cartells, sens dupte per una errada de imprenta.)

No obsta la V senzilla perque una ópera pugua ser dirigida ab precisió, acert y bon colorit. *I pescatori di perle* ha vingut á demostrarho de una manera que no dona lloch á duptes.

* *

Dilluns la Pinkert celebrá son benefici, y á mes de l' ópera de Bizet, cantá l' aria de la locura de *Lucia di Lamermoor*, fent tornar boig al públich.

Obtingué ab tal motiu una ovació colossal.

EN LOS DEMES TEATROS

Res de nou, pero res enterament. Perque en rigor no es cap novedat la pantomima *Aladino ó la Lámpara maravillosa*, posada en escena al *Tivoli Circo-Equestre*, la qual per cert es presentada ab un vistós aparato y produheix molt bon efecte.

N. N. N.

A LA GROSSA DE NADAL

¡Ingrata!

Ton desayre 'l meu cor glassa
¡Jo que ja 'm creya ditxós!
Tants anys que t' estich fent l' os
y al final m' has dat carbassa.

T' aymava com coix la grossa,
com gosset fidel á l' amo,
y ab tants anys que ja no mamo
encare 't volía, grossa.

Per més que no 'm vulguis creure
erats tú mon bell ideal
y sempre d' amor malalt....
¡tenia ganas de treure!

Grossa, de tú n' hi ha un gros feix;
després d' armar tan xibarrí
las malas llenguas del barri
posarán un pam de greix.

Mas ilusions restan mortas
davant de tanta fredor.
¡Ara ho veig, no tens amor
ni á la camisa que portas!

Tú 'm deyas ab passió encesa
y volguent fe un punt de dona:
Seré tuya en Barcelona
y.... te 'm quedas á Manresa!

Fins sen. bla no pugui ser,
¡Aixís te quedessis muda!
com la sort es molt *peluda*....
m' has deixat per un barber.

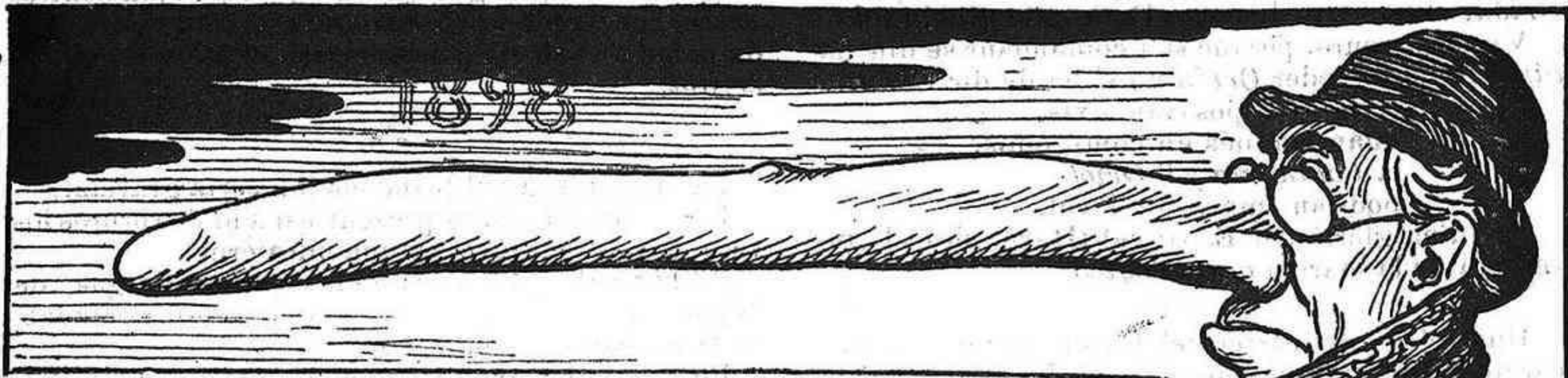
Me vaig posá al mitj dels quartos
volguente seguir la veta,
perque veig que per veleta
hagueras guanyat á en Martos.

NOELS ARISTOCRÁTICHS

Diu que 'l país s' acaba, mes no obstant,
las *classes directoras* van ballant.

LO DERRER DÍA DEL ANY

¡Adeu, somniada fortuna
joguina de cada nit,
m' entorno altre cop al llit...
perque veig que aixó es la lluna.

Pensava en tú nit y día
que gastava á trotxe y motxe
que fins passejava en cotxe
y ara ni sols en tramvia.

Ja 'm veyá á Fransa y á Russia,
comprant de casas la mar.
Y veig qu' hauré d' esperar
lla fira de Santa Llucia!

No s' ha vist may de ningú

tan infame procedí.

¡Tú te m' has rifat á mi
en lloch de rifarte á tú.

Ja res d' aixó m' encaparra
ni per tú 'l méu cor s' empenya
perque per ser *Madripenya*....
veig que gastas molta barra.

No temis lo meu despit
qu' es sols el de tú olvidarme,
y fins juro no purgarme,
¡may més ab *sal de Madrid*!!!

P. A. MORENO.

ESQUELLOTS

L' any 98 está fent els últims badalls.

No crech que ningú á Espanya tingui humor per despedirlo. En tot cas
els que han tret la rifa de Nadal... y encare ab prou feynas.

Any malehit, any malvat: any qu' en lloch de cor no ha tingut sino fel:
any que será la taca mes negra del sigle XIX.

Per mes que rebusco no trobo un terme prou expressiu per insultarte.

Pero calla, ara se me'n acut un: ¡ANY YANKBE!!

Tant mateix els pals de la Gran-vía han anat á terra. Ignoro ab quinas dis-
posicions de ánimo ha cumplert l' acort del Ajuntament el Sr. Griera que
á sa qualitat de arcalde de Barcelona uneix la d' advocat assessor de Mister
Mórris. Pero á terra jauhen els pals, y aixó basta perque de moment, la Pu-
billa 's quadri y diga:—¿Inglesets á mí?

Dich de moment, perque 'ls pals cayguts podrián tornarse á alzar, com la
vegada anterior, *de la nit al dematt, en un tancar y obrir d' ulls*. ¿Pre-
guntan de quína manera?

M' explicaré.

Fins fa poch se deya que l' inglés tiraría la cosa als tribunals, armant un
plet á la ciutat.

Pero ara ja 's parla de una transacció, en virtut de la qual els famosos
pals tornarán á ser clavats, pero no ja al mitj de la vía, sino al costat dels
arbres del passeig, á una banda y altra. Lo qual significa que per cada un
dels d' avants, ara haurán de clavarse'n dos.

Y perque 'ls fil-ferros conductors del flúhit eléctrich pugan estar extesos
sobre la línea, cada pal estará dotat de un travesser, llarch com bras d' in-
glés quan tracta de apoderarse de alguna cosa.

Els travessers casi 's donarán la ma formant una serie d' archs sobre la vía
central del carrer de Corts que donará gust de veure. Si 'ls colocalen una mica
espessos fins simularán un tunel. No caldrá sino que 'ls revesteixin de ra-
matje y que 'ls hi donguin el nom de *Archs de triunfo de l' Inglés*.

Ara no mes falta veure si l' Ajuntament després de haver desdenyat un
bunyol xich, se resigna á aceptar, per vía de transacció, un pastel tan
colossal.

A empentas ó á redolons
l' han portat sos propis passos:
ja torném á tení aquí
l' home dels nassos.

Llegeixo:

«Ha sido nombrado comandante del torpedero *Orión*, el teniente de navío D. Adolfo *Calándria*.»

Vamos á veure: perquè si 'l comandant se diu *Calándria*, el torpeder *Orión* no s' ha de dir *Oriol*?

Si ho disposaven aixís,
quan vingués un compromís,
la *Calándria* y l' *Oriol*
podrían empendre 'l vol.

¡Y quina gloria per Espanya! ¡Haver sigut l' inventora de la marina *orzutològica*!

Uns vehíns del carrer del Carme varen comunicar al *Diluvi* (á lo menos aixís ell ho assegura) que pels vols de Nadal va rebre 'l Sr. Griera un número de galls tan considerable, que no cabentli á casa, va haver de habilitar per ells el quarto del terrat.

«Al pagés doneuli cols.» Aixó era avants.

Mes avuy: «al *Pagés* doneuli galls.»

Pero després de tot y dat lo que costa de mantenir tanta viram, ¿no faria 'l Sr. Griera un acte molt pintoresch, si 'l millor dia, canviant el tarot per la barretina y la vara per la canya, 'ls portava á vendre á las immediacions del Parch?

Perque ell sol tants galls no se 'ls menja... y si se 'ls menja reventa.

Resultat trist que no poden haverse proposat ni en somnis els que per obsequiarlo li han regalat tants galls.

Ha mort la gran contralt Elena Sanz.

Era valenciana y guapíssima.

Va tenir una gran celebrat, sobre tot al principi de la restauració; y aqueixa celebrat va repercutir de una manera especial, després de la mort de don Alfonso XII.

Un dels papers que desempenyá millor sigué 'l de Favorita.

Pero, Déu meu, ¿qué passa á la curia eclesiástica?

Pregunto aixó per quant, segons informes de personas enteradas de certs trátechs, s' está realisant actualment per disposició de D. Jaume una contradansa de vicaris, com no se 'n haja vist un altra desde que hi ha bisbe á Barcelona.

Jo 'm creya que 'ls eclesiásticos no podían ballar; pero al só de las ordres del bisbe, avuy per avuy no n' hi ha cap qu' estiga segur al séu puesto y ab las camas quietas.

Sería curiós averiguar á qué es degut aquest daltabaix de teulas.

Segons s' insinua, D. Jaume no está disposat á permetre que 'ls vicaris agafin massa franquesa ab els feligresos. Aixís, al cap de un quant temps que viuen á una

població 'ls envía á un' altra. Ab l' inteligencia que en quant compregui qu' en aquesta hajan contret massa coneixensas, els enviará á un' altra desseguida parodiant ab els pobres vicaris el mito del *Juheu errant*.

**

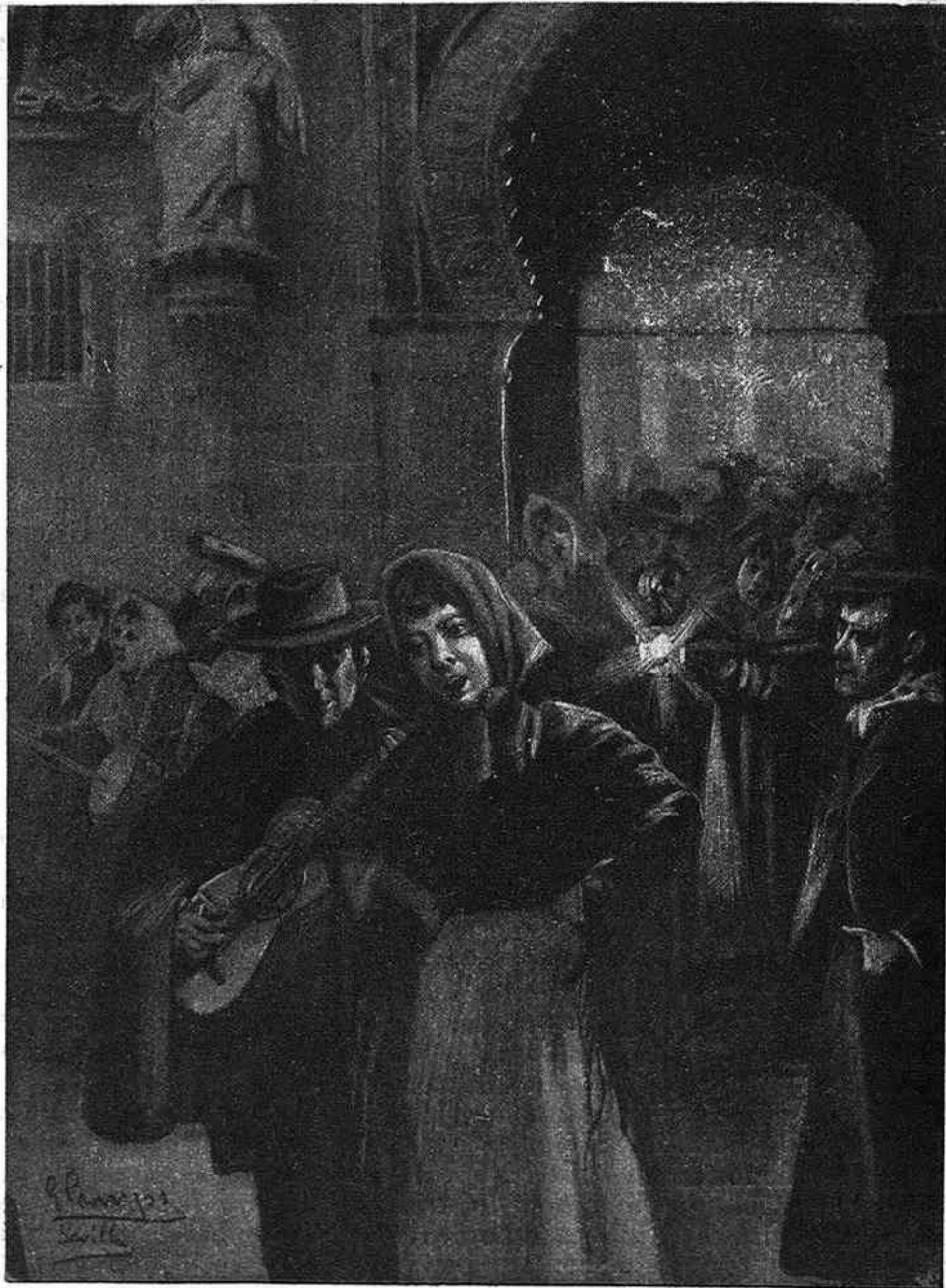
La mida presa pel bisbe enclou certa gravetat. Pero realisada en la present estació de rigurós hivern, á més de grave, es una mica cruel.

¡L' hivern!... ¡L' época de las vetllas llargas, de la llar encesa, de las portas y finestras abarrotadas, de la concentració doméstica!...

En un temps aixís, la soptada resolució de don Jaume ¡no n' ha desbaratadas pocas de manillas de rectó y vicari!....

Un que no bada, per despedirse, 'ns dedica mes de una plana del *Diluvi*... y no 's pensin; una plana atapahida, del cos 7, que no hi ha qui la resisteixi. Si l' *Insensat* se l' ha empassada, sense detriment del séu estómach, som nosaltres els primers en admirar la séva resistencia.

COSTUMS ANDALUSSAS

La Noche buena á Sevilla.

¿Y si dihéim aixó del que la llegeix, qu' es lo que no dirém del que l' ha produhida?

Un que no bada va fer una planxa xica descobrint una coincidencia, y 'n va fer seguidament un' altra de mes grossa donant á compendre que no tenia la intenció de tatxar com á plagiari al autor de las *Flors de la Xina* que figuran en lo nostre *Almanach*. Donchs, si no era tal la séva intenció ¿á qué venia ocupar-se del assumpto?

Y ara últimament acaba de fer la tercera. Una *planxa* colossal que dura á lo menos un quart d' hora.

Després de celebrar com se mereix la séva resistencia y 'l seu aguant gimnástich, acabarem exclamant:

—¡Ala, á la capsa, 'ls fantoches del Diluvi!

Lo día 25 de Desembre va morir á Sant Joan las Fonts, víctima de una pulmonía doble y á l' edat de 80 anys, l' intel·ligent fabricant de paper D. J. Capdevila. La seva casa es una de las més antigues, serias y acreditadas de Catalunya y está montada ab tots els adelantos moderns, gracias al zel y á l' activitat del difunt.

Provehidor de paper del nostre senmanari, tinguerem sempre en ell un cooperador eficás. Molt ens ha dolgut la séva perdua, per la qual envihém á la séva familia 'l tribut del nostre condol.

Consigna un periódich que als empleats que prestan servey á la Colecció zoológica del Parch els deu la Corporació municipal l' import de la primera quinzena de aquest mes y dels días de la present.

Jo crech qu' ells se 'n tenen la culpa.

Distressinse de bestias, fassinse engabiar, y menjarán cada día.

Comensin á tremolar.

¿Ja tremolan?

Donchs ara llegeixin:

DE LAS PENAS DEL INFERN

Penarás en los inferns anys infnits, anys eterns.

Penarás tants anys, y més, que llevors no s' han cullidas, que fullas no s' han pudridas, que pedras no haurán caygudas, que gotas no haurán plogudas, que gotas no hi ha en las ayguas, que átomos no hi ha en los ayres.

Y tants anys no serán res als anys que venen després.

Aquests versos terrorífichs son de 'n Magí Cases. —¿Y qui es aquest Magí Cases—preguntarán vostés.

El *Teatro Regional* els ho explicarà ab tots els ets y uts. Es l' autor de una obra que 's publicá á Barcelona en lo sigle XVII ab el títul *Desenganys del Apocalipsis*: «un teólech de talla, y *catedrátich*, llavoras, de *Retórica* (!!) en nostra Universitat.»

¡Un *catedrátich* de *Retórica* que fa rimar *ayguas* ab *ayres*! ¿Ahont tenia las orellas aquest bon se-

REFLEXIONS ARTISTICAS

—En dotze mesos ni un rasgo ni un vesllúm d' inspiració. ¡Veyám si un altre any las cebas grillarán milló!

nyor? ¿Y ahont té las sevas el *Teatro Regional* que tant l' alaba?

Ja sé que si ara visqués en Magí Cases, podria prestarli un gran servey deixantli un *parayguas*. A n' el séu temps de D. Magí no era encare conegut. Y per aixó quan plovia 's mullava. Y quan feya versos també.

Un *catedrátich* fa grans escafallats dels alumnos qu' estudian lliurement, dihent d' ells:

—Aquests estudiants son com las criaturas que maman ab biberón. Pocas se 'n salvan.

Un alumno lliure li va respondre:

—Dispensi si li dich qu' en certs cassos es preferable mamar del biberón que del pit. *Catedrátichs* hi ha qu' en lloch de llet, no tenen mes que xarigot.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Martín-ga le-ta.*
- 2.ª GEROGLÍFICH.—*Qui s' espera es desespera.*

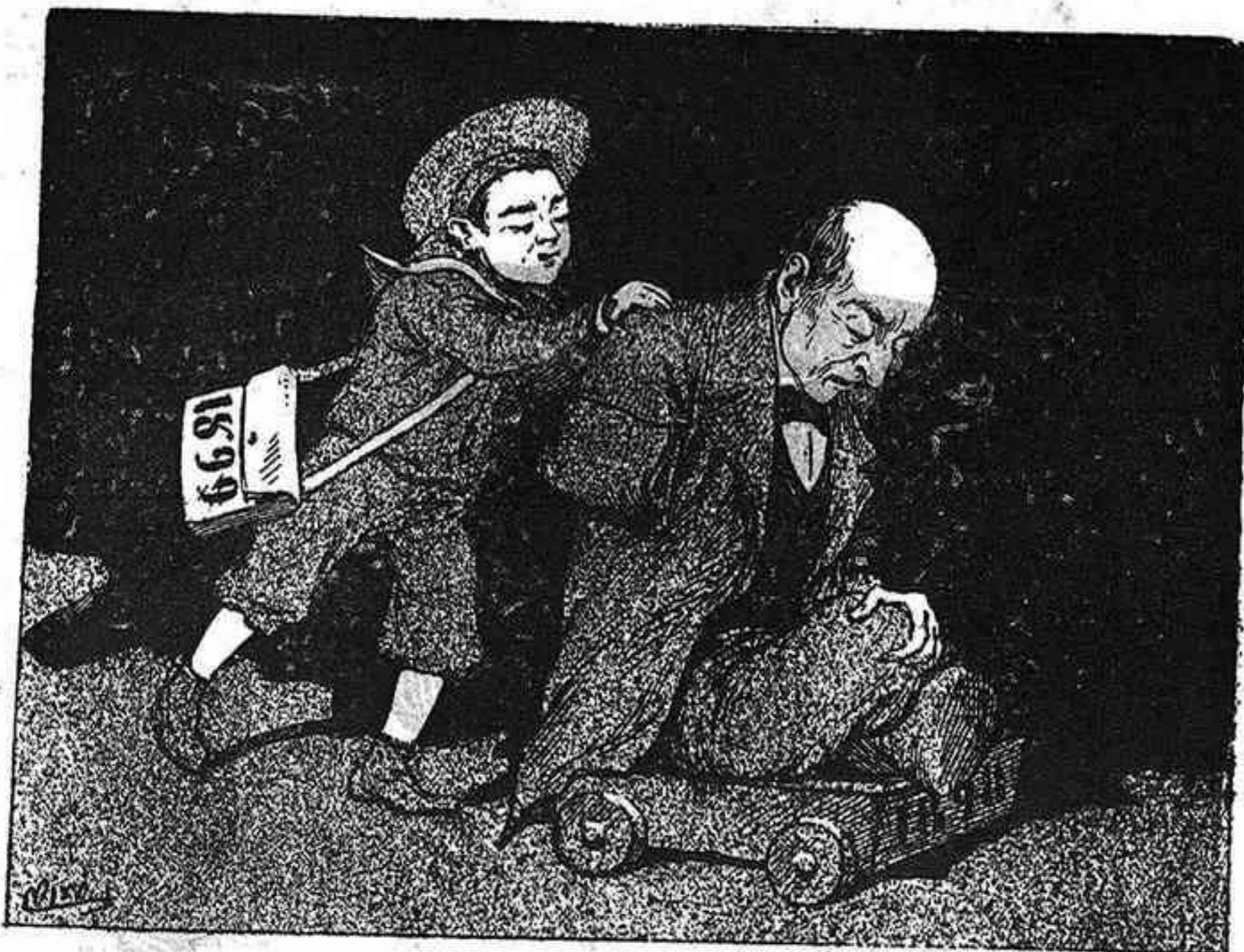
TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Surtint del Tot, al detrás vaig anar de una minyona qu' era d' alló més bufona y mes airosa que 'l gas.

EL NOU AL VELL

— ¡Arri, fora d' aquí! Ara entro jo á fer desgracias.

Jo no li era pas escás
en mimos, pro desseguida
me contestava aixerida:
— ¡Si, demá m' afaytarás! (1)

Ilusionat com un lelo
sens fer cas de qui 'm mirava
ma passió li declarava
caminant pel Paralelo,
pensant, si ets impertinent
lograrás saber ahont tanca
eixa nena que desbanca
de ton cor l' ensopiment
rutinari de la vida,
omplintlo de un ver amor....

Sí, vull ser conquistador
de noya tan aixerida.
L' amor li declararé,
li diré soch sis-quart cinch
sexta y á mes d' aixó tinch
l' ofici de sabaté.

Soch dos-cinch, pro comparar
mon génit á un sant bé puch.
Me dich Telesforo Estruch
y soch més dols que un tres-quart

Si té tres-tres reganyosa
la sofriré ab bon consol....
¡oh! diguim, nena, que 'm vol
y prompte será ma esposa....

Així anava disertant
mon pensament cavilós
quan tót d' un cop vegí fos
l' objecte del méu encant.

Se m' havia extraviat,
pero jo, siguent tossut,
vaig seguir molt resolut
camí avall. Ensimismat,
tot posantme la má al cor,
y sent de nit ¡quin traspals!
vaig posar lo péu en fals
y vaig caure dintre 'l port:

Nadant un barquer fidel
de la mar va lograr tréurem....
pero en fi, pera distréurem
lo remull me vingué al pel.

EMILIO SUNYÉ.

II

Una total, molt dos-tres,
va comprá 'l Sr. Ramón

(1) Ditxo popular.

y al aná á tirarne un xich
á l' hu tres, pudia molt.

JOANET NOVELL.

MUDANSA

—Segóns m' han tot, Agustí,
aquest mati s' ha casat
l' hereu de ca 'l Matalí
ab la filla d' en Servat.

—¿Y es rica ella?

—Sí: li han tot
sis mil duros de total
y ell te una hisenda á ca 'n Cot
que 'n treu un gran dineral.

JOSEPH GORINA ROCA.

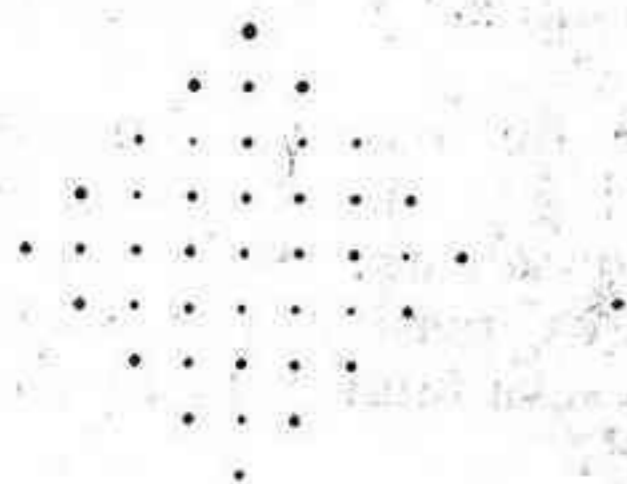
TRENCA-CLOSCAS

A RIUS

Formar ab aquestas lletras degudament
combinadas lo nom de un poble de la pro-
vincia de Barcelona.

BUFA NO FA FI.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal; consonant.—Sego-
gona: aygua medicinal.—Tercera: prenda.—Quarta: carre-
ra (plural).—Quinta: regió americana.—Sexta: pera fer
llum.—Séptima: montanya asiática.—Octava: mineral.—
Novena: vocal.

P. V. VILAFRANCA.

CONVERSA

- Vol venir al ball aquesta nit, Geroni?
- Ca! ¿No recorda la mort del méu germá?
- Quín: ¿el Pau?
- No: 'l que acabém de anomenar tots dos.

UN GAT DEL HOSPITAL.

GEROGLIFICH

×

PRIIPR

I

ER

F. EL DESVENTURAT.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

LLIBRERIA ESPANYOLA
 Rambla del Mitj, n.º 20, Barcelona
 CORREU APARTAT N.º 2.

COLECCIÓN DIAMANTE

(Edición López)

Tomo 62

Acaba de publicarse

EL BARBERO DE SEVILLA

DE **BEAUMARCHAIS**

Esta interesantísima y popular obra consta de unas 200 páginas en 8.º menor con una elegante cubierta en colores.

Precio: **DOS reales**

ANTONIO LOPEZ
 —EDITOR—

OBRAS ESCOGIDAS

DE

ANTONIO de TRUEBA

Dos tomos 8.º
 Ptas. **8.**

OBRAS POÉTICAS

DE

Ramón de Campoamor

Tres tomos en 8.º menor encuadrados en tela Ptas. **10.**

ALGO

por J. M. BARTRINA
 edición ilustrada per
 J. L. Pellicer.
 Ptas. **3.**

¡ El mejor aguinaldo ! ¡ El mejor regalo !

BARCELONA Á LA VISTA

192 fotografías de la capital y sus alrededores.

Encuadradas con tapas á la inglesa y cordones de seda.—Precio de la obra **8** pesetas.

Als coleccionistas de LA ESQUELLA

TAPAS AB PLANXAS DAURADAS

Preu de las tapas sueltas. . . . . » **1'50**

Preu de la encuadració y tapas. . . . . Ptas. **2'50**

NOTA. Colecció completa del any 1898 de La Esquella de la Torratxa. . Ptas. **10**

Dijous pròxim dia 5 de Jener de 1899

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PUBLICARÁ NÚMERO ESPECIAL-EXTRAORDINARI

La ilustració molt numerosa deguda á reputats dibuixants.—Text variat de firmas distingidas en las letras de la terra.—Lo preu com sempre **10 centims.**

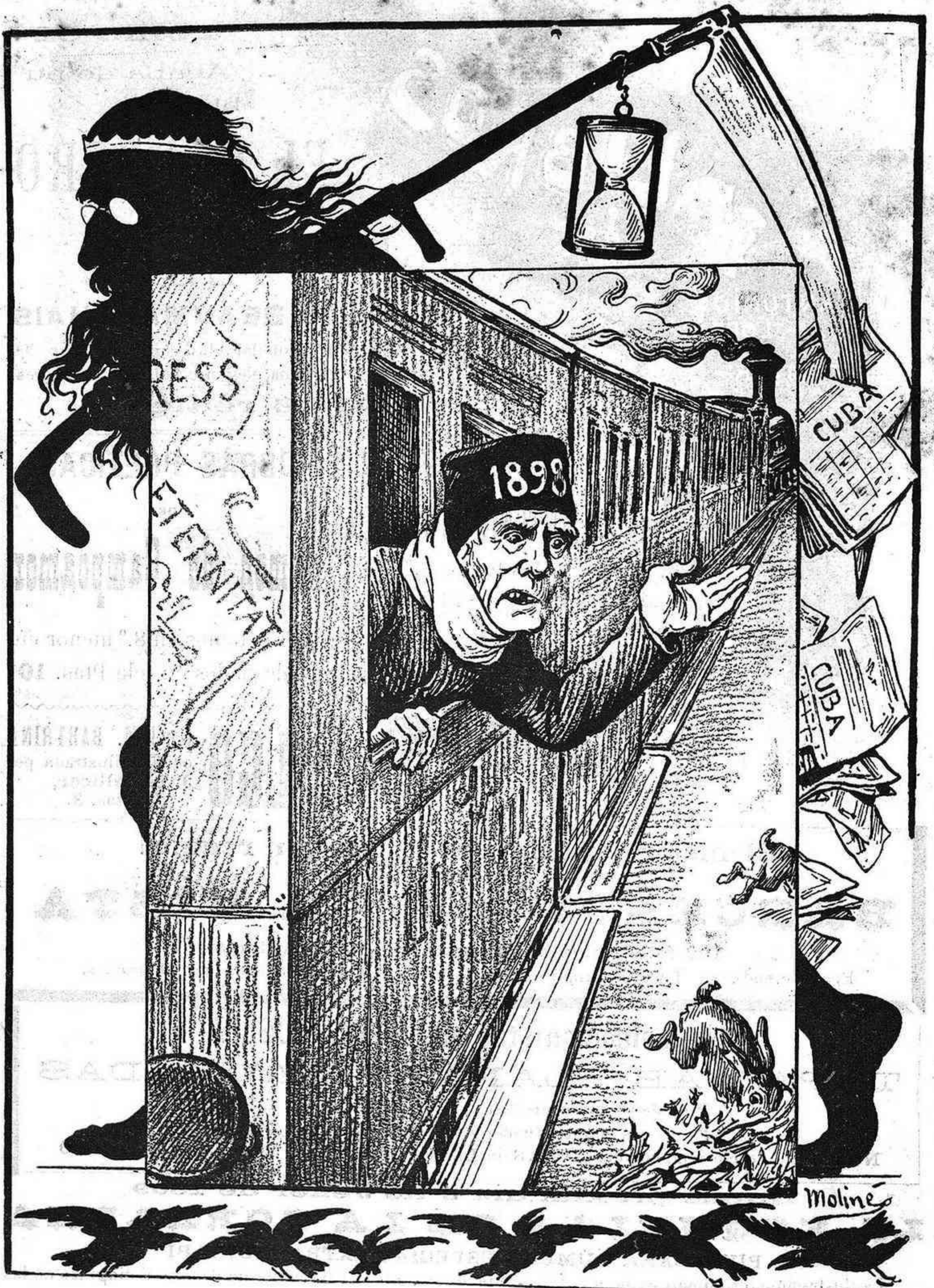
EN PREMSA

LA BOGERÍA

NOVELA DE COSTUMTS DEL NOSTRE TEMPS
 ORIGINAL DE NARCIS OLLER.

! DESPEDIDA DE L' ANY (per M. MOLINE).

— ¡Adeu siau, mussols!... Y que això de la *regeneració* us fassi bon profit.